

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ตั้งแต่ พ.ศ.2504 เป็นต้นมา จนกระทั่งปัจจุบันอยู่ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จากการพัฒนาประเทศในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ซึ่งส่งผลให้คนไทยส่วนใหญ่ได้รับการโครงสร้างพื้นฐาน และบริการทางสังคมมากขึ้น ทำให้ระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้น โดยในด้านเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรม มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยในการผลิตเพิ่มขึ้น ด้านการศึกษาคนไทยมีการศึกษาสูงขึ้นและอัตราการเข้าเรียนหนังสือของเด็กมีแนวโน้มดีขึ้นทุกระดับชั้น ส่วนในด้านสุขภาพพบว่าคนไทยมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น อีกทั้งระบบบริการสาธารณสุขก็มีความก้าวหน้าดีขึ้นและประชาชนได้รับความคุ้มครองด้านประกันสุขภาพเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544 . 4)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรประมาณ 62.8 ล้านคน เป็นประชากรในวัย 0 – 14 ปี จำนวน 13.6 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 21.7 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546 : 7) ในกรุงเทพมหานคร มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 5.6 ล้านคนมีจำนวนนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 342,924 คน แยกเป็นระดับก่อนประถมศึกษา 65,603 คน ระดับประถมศึกษา 261,621 คน และระดับมัธยมศึกษา 15,692 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2546 : 16)

อุบัติเหตุ เป็นปัญหาความเจ็บป่วยที่สำคัญของมนุษย์ตั้งแต่เด็กด้าบรพพ์ จนถึงปัจจุบัน ในยุคโบราณ การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุส่วนใหญ่ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว และเกิดจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติอื่น ๆ อันได้แก่ สัตว์ร้าย สัตว์มีพิษ และพืชมีพิษต่าง ๆ จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ และเสียชีวิต เนื่องจากอุบัติเหตุจึงมีไม่มากนัก แต่เมื่อโลกมีวิวัฒนาการเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมายที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายเสริมอารยธรรมต่าง ๆ การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุก็ได้เกิดขึ้นเนื่องจากภัยธรรมชาติเท่านั้น แต่จะเกิดจากความบกพร่องของมนุษย์ เช่น ความบกพร่องทางร่างกาย ทางจิตและอารมณ์ การขาดความรู้ การมีเจตคติเกี่ยวกับความ

ปลอดภัยที่ไม่ถูกต้อง และความบกพร่องของเทคโนโลยี เช่น การออกแบบเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ไม่ปลอดภัย จึงทำให้จำนวนผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ และเสียชีวิต เนื่องจากอุบัติเหตุมีจำนวนมากขึ้นด้วย

จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุในเด็กจากสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีพบว่า ในปี พ.ศ.2544 มีเด็กได้รับอุบัติเหตุและเข้ารับการรักษากว่า 1,204 ราย และในปี พ.ศ.2545 มีเด็กได้รับอุบัติเหตุและเข้ารับการรักษากว่า 1,020 ราย (สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี, 2546) ศูนย์วิจัยเพื่อการเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก โรงพยาบาลรามาธิบดี ระบุว่าในปี พ.ศ.2542 เด็กไทยอายุ 1 – 14 ปี เสียชีวิตจากอุบัติเหตุและบาดเจ็บจำนวน 2,961 คน คิดเป็นอัตราการตาย 21.5 ต่อ 100,000 คน โดยเด็กที่เสียชีวิตส่วนใหญ่เกิดจากการจมน้ำตายมากกว่าเสียชีวิตจากโรคติดต่อ และเด็กโตมักเสียชีวิตสาเหตุเกิดจากพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของเด็ก (ศูนย์วิจัยเพื่อการเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก, 2546) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหารบก ติดตามภาวะสุขภาพในเด็กนักเรียนอายุ 5 – 14 ปี จำนวน 40,119 คน เป็นระยะเวลา 2 ปี พบว่าเด็กนักเรียนมีความเสี่ยงในการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุถึงร้อยละ 50 นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการบาดเจ็บอีกมาก เช่น หกล้ม ตกจากที่สูง หรือจมน้ำ (กรุงเทพฯธุรกิจ, 25446 : 15)

แต่ในภาวะเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องดิ้นรนประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาจะให้การอบรมเด็ก ดังนั้น ภาระการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัย จึงมักตกเป็นหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนจึงจัดเป็นบ้านแห่งที่สองของนักเรียน รองลงมาจากครอบครัว นักเรียนต้องใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนไม่น้อยกว่าวันละ 6 – 7 ชั่วโมง

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนในโรงเรียน ได้เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวันทั่วประเทศ แต่มิได้เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ก็เพราะเกิดขึ้นภายในโรงเรียนจึงไม่เป็นข่าวใหญ่เหมือนกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนท้องถนน หรือ ในที่สาธารณะ ในสหรัฐอเมริกาได้มีผู้ศึกษา และพบว่า ในแต่ละปีจะมีเด็กนักเรียนได้รับอุบัติเหตุในโรงเรียน จนถึงกับต้องหยุดพักเรียนประมาณ 2 ล้านคน และเสียชีวิตไปประมาณ 1 หมื่นคน (กรมพลศึกษา กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ มปป. : 1) สำหรับประเทศไทยนั้น จากการศึกษาของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าจำนวนนักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุภายในโรงเรียนในเขตการศึกษา 6 มีประมาณ ร้อยละ 4 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดต่อปี ซึ่งถ้าจะคิดจำนวนนักเรียนทั่วประเทศที่ประสบอุบัติเหตุ ในแต่ละปีแล้วก็พอประมาณได้ล้านกว่าคน สิ่งที่น่าวิตกกังวลคือ ในจำนวนนักเรียนที่ประสบอุบัติเหตุในโรงเรียนนั้นจะพิการ ร้อยละ 2 ของผู้บาดเจ็บทั้งหมด (นิภา มนูญปัจจุ 2526 : 83)

โรงเรียน เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่นักเรียนต้องใช้ชีวิตแต่ละวันอยู่ในโรงเรียน ความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุจึงมีมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เกิดขึ้นจากวัยของเด็กเองที่ทำให้เด็กประสบปัญหาความไม่ปลอดภัย ครู พี่เลี้ยง ขาดความรับผิดชอบ ประมาท เผลอเรอ และสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะก็เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุได้เช่นกัน (กุลยา ตันติผลลาชีวะ, 2540 : 35)

โรงเรียนในกรุงเทพมหานครมีความหลากหลายและแตกต่างกันด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน ซึ่งส่งผลต่อการจัดโรงเรียนตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งขนาด ที่ตั้ง สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของในแต่ละชุมชน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอุบัติเหตุของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ และแนวทางป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุ และมาตรการควบคุมป้องกันให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเกิดอุบัติเหตุของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. นักเรียนอนุบาลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เข้าศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล ปีการศึกษา 2546 เท่านั้น
2. โรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลเท่านั้น
3. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะความคิดเห็นด้านนโยบาย และการป้องกันอุบัติเหตุของผู้บริหารและครูประจำชั้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลเท่านั้น
4. การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาการเกิดอุบัติเหตุ แนวทางป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลเท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ และไม่ได้คาดคิดมาก่อนในโรงเรียน ซึ่งก่อให้เกิดความบาดเจ็บในด้านร่างกายและจิตใจ

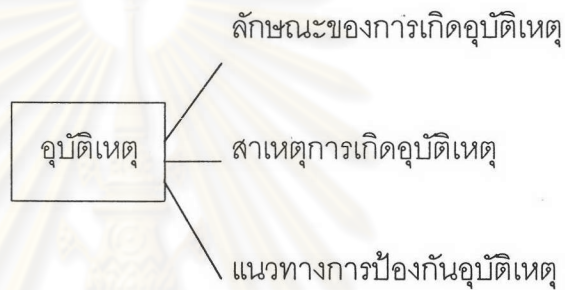
โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้อำนวยการ ในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1 – 2 สังกัดกรุงเทพมหานคร
ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่ได้จากจำนวนนักเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 801 คนขึ้นไป
2. โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 401 – 800 คน
3. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 400 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบลักษณะการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนอนุบาล เพื่อหาแนวทางป้องกันอุบัติเหตุ
ในโรงเรียน
2. ทราบนโยบายและมาตรการการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงหลักสูตร
และการจัดกิจกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย